

Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

2 Şubat / 2024

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

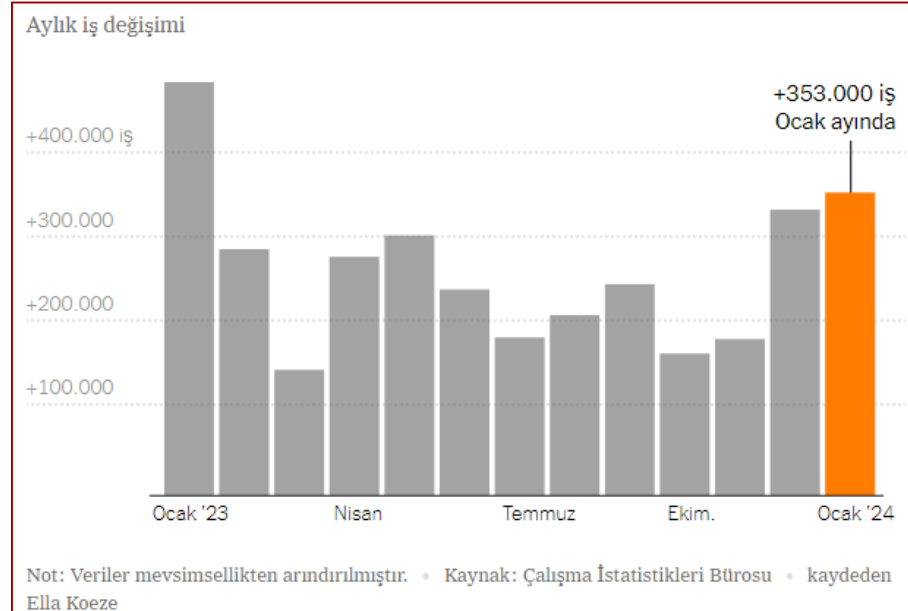

Fed, Mart'da faiz indirimi erken dedi

- ❑ ABD Merkez Bankası Fed Ocak ayı toplantısında politika faizini beklentiye paralel olarak değiştirmeyerek yüzde 5,25-5,50 aralığında tuttu.
- ❑ Faizler böylece 4. toplantıda da değiştirilmeyerek 22 yılın zirvesinde kaldı. Fed, faiz indirimine açık olduğu ancak indirimden hemen olmayacağı sinyali verdi.
- ❑ Başkan Jerome Powell Mart'ta faiz indirim beklentisine dair "Fed'in Mart ayına kadar faiz indirimi konusunda yeterli güvene sahip olması olası değil" açıklamasında bulundu. Geçen hafta ECB'den de alınan yaz aylarında indirimde gidilebileceğine yönelik sinyalle beraber, bu hafta hem Fed hem de BoE' den benzer açıklamaların gelmesi aslında endişelerin hala sıcak olduğunu gösteriyor.
- ❑ FT'daki bir makalede bu kararlara gerekçe olarak; «Merkez bankacıları enflasyonun geri dönebileceğinden korkuyor. Ücret artışı tarihi standartlara göre hâlâ yüksek . Amerika'da ekonomik büyüme yukarı yönlü sürpriz yaptı. Orta Doęu'daki istikrarsızlık yeni tedarik zinciri kesintilerine neden oluyor ve yüksek petrol ve gaz fiyatları tehdidi sürüyor.» savı ileri sürülmüş.
- ❑ Buna karşılık piyasa beklentisi yine de Fed'e göre daha iyimser. Nedeni ise yaklaşan ABD seçimleri... Dolayısıyla demokrat senatörler ve Fed yetkilileri geçtiğimiz yıl olduğu gibi bu yıl da seçimlerden önce faiz indirimleri gelmesi yönünde bir baskı yaratıyor.
- ❑ Seçimden yüksek faiz ortamına dair yapılan en büyük eleştiri konut tarafında; özellikle gençlerin ev sahibi olmasına olanak verecek bir mortgage oranı talebi söz konusu.

İstihdam artışı da faiz indirimi olasılığını zayıflattı!

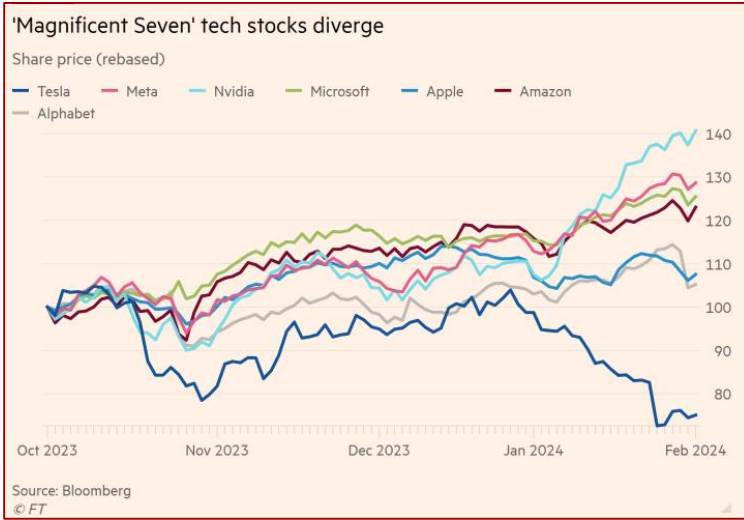
- ❑ ABD istihdamı ve işçilerin ortalama saatlik kazançları beklentinin üzerinde artarak işgücü piyasasının önümüzdeki aylarda ekonomik büyümeyi destekleyecek kadar dayanıklı olduğunu ortaya koydu.
- ❑ Ocak ayında ülkede işsizlik yüzde 3,7 olarak gerçekleşti.
- ❑ Piyasanın dikkatle takip ettiği revizyon tarafında ise yukarı yönlü revizyon dikkat çekti. Buna göre istihdam 2023 yılının ikinci yarısında ortalama aylık 27 bin yukarı revize edildi.
- ❑ Enflasyon göstergesi açısından takip edilen ortalama saatlik kazançlarda da beklenti üzeri gerçekleşme dikkat çekti. Ocak'ta ortalama saatlik kazançlar aylık yüzde 0,6 arttı. Beklenti yüzde 0,3 olarak belirlenmişti. Ortalama saatlik kazançlarda yıllık artış ise yüzde 4,5 oldu. Bu veriye ilişkin beklenti yüzde 4,1 düzeyindeydi.

ABD'de istihdamda verimlilik de artıyor

- ❑ NYT'nin analizine göre teknoloji şirketleri işten çıkarırken, diğer sektörler alım yapıyor.
- ❑ Pandeminin en kötü dönemindeki çılgın büyüme ve işe alımların ardından teknoloji sektörü tersine gidiyor. İşten çıkarmalar, işe alımların dondurulması ve işe alımlarda yavaşlamalar; Meta, Twitter, Alphabet, Amazon, DoorDash, Lyft, Snap ve Stripe'ın yanı sıra girişim destekli start-up'lar da dahil olmak üzere tanınmış teknoloji şirketlerinin uzayan listesinde günün sıradan olaylarıdır. .
- ❑ Yine de hükümet istatistiklerine göre genel teknoloji istihdamı bu yıl artarak Kasım ayında rekor 6,39 milyona ulaştı. Bu, bir önceki aya göre biraz daha yüksekti ve Kasım 2021'e göre ise yüzde 12'lik bir artışı.
- ❑ Günümüzde teknoloji işlerinin çoğunluğu, faaliyetleri giderek dijitalleşen bankacılık, perakende, sağlık ve imalat gibi sektörlerdeki teknoloji sektörü dışındaki şirketlerde bulunmaktadır. Bu ana akım şirketler, Silikon Vadisindeki muadillerinin aksine, pandemi sırasında çılgınca işe alım yapmadılar. Ancak teknolojik becerilere yatırım yapmaya devam ediyorlar.
- ❑ JPMorgan Chase küresel bilgi sorumlusu Lori Beer, "Neredeyse her şirket bunu yaşıyor; teknolojik yeteneklere ihtiyaçları var" dedi.
- ❑ Teknoloji çalışanları için pazarın yeniden düzenlenmesinde, iş arayanların sayısı giderek artıyor ve Büyük Teknoloji işverenlerinin ötesinde, giderek daha iyi fırsatlar sunan diğer sektörlerdeki şirketlere yöneliyor.
- ❑ Bu da aslında istihdamın bütününde önemli bir verimlilik artışı anlamına geliyor. Umarız ki ülkemizde de böylesine bir dönüşüm bu defa yurtdışına gidenlerden ülkemize doğru olarak yani tersine beyin göçüyle yaşanır.

Küresel piyasalar ve altında hayal kırıklığı

- ❑ ABD tarım dışı istihdam verisi sonrası ons altında düşüş yüzde 1'e yaklaşırken,
- ❑ 10 yıllık ABD tahvili 10 bp lık artışla yüzde 3,97'e yükseldi.
- ❑ Para piyasalarında Fed'den Mart ayında faiz indirimi geleceği beklentisi düştü.
- ❑ S&P 500 ve Nasdaq Cuma günü sırasıyla yaklaşık %0,1 ve %0,3 artışla biraz daha yüksek işlem görmeyi başarırken,
- ❑ Dow Jones, tarım dışı istihdamın beklentileri büyük ölçüde aşarak Fed'in erken faiz indirimine ilişkin bahisleri boşa çıkarmasının ardından yaklaşık 140 puan kaybetti.
- ❑ Meta hisseleri, şirketin ilk temettüsünü açıklayıp son iki yılın en büyük üç aylık satış artışını kaydetmesinin ardından yaklaşık %17 arttı.
- ❑ Amazon, gelirinde %14'lük bir artış bildirdikten sonra yaklaşık %6 oranında artış gösterdi.
- ❑ Nvidia da daha yüksek (%2,4) olurken,
- ❑ Apple şirketin Çin'deki satışlarının hayal kırıklığı yaratmasının ardından %2,8 kaybetti.

Kızıldeniz hala sıcak ancak petrol fiyatı üzerindeki etkisi sınırlı

- ❑ Aden Körfezi'nde emtia tüccarı Trafigura için çalışan bir gemiye yapılan son Husi saldırısı, yakıt tankeri fiyatlarını ve dizel fiyatlarını yükseltirken, nakliye yöneticileri ve petrol piyasası analistleri her ikisinde de daha fazla artış öngörüyor.
- ❑ Navlun oranları, Kovid-19 salgınının zirve yaptığı dönemde yaşanan kısa süreli yükseliş dışında daha önce deneyimlenmemiş seviyelere sızdı. Londralı gemi komisyoncusu Gibson'un rakamlarına göre, dizel, benzin ve jet yakıtı gibi petrol ürünleri için kullanılan en büyük tankerlerin charter fiyatları geçen hafta iki kattan fazla artarak 101.500 dolara yükseldi . Kasım ayındaki rakamlar günlük ortalama 22.750 dolardı.
- ❑ Geçtiğimiz Cuma günü rafine petrol ürünü taşıyan Marlin Luanda adlı tankerin saldırıya uğramasının ardından pek çok petrol ürünü tankeri tehlikeli Kızıldeniz'den geçmek yerine Ümit Burnu çevresinde daha uzun rotayı izlemeye başlamıştı.
- ❑ Ancak bu durum petroldeki üretim fazlası nedeniyle fiyatı **şimdilik** çok fazla zorlamıyor.
- ❑ Suudi Arabistan'ın ham petrol üretim kapasitesini günlük 1 milyon varil azaltmak için milli petrol şirketi Saudi Aramco'ya verdiği talimat piyasalarda geniş yankı bulurken, söz konusu kararla Riyad'ın fiyatlamaya öncelik verdiği değerlendiriliyor.

TCMB, sadeleşme ve sterilizasyona devam ediyor

- ❑ TCMB'nin Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliği Resmi Gazete'de yayımlandı.
- ❑ Bu kapsamda, kur koruması sağlanan hesaplar için zorunlu karşılık oranlarının 6 aya kadar olan vadelerde yüzde 30'dan yüzde 25'e indirilmesine, yabancı para cinsinden mevduat/katılım fonu (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu ve kıymetli maden depo hesapları hariç) için tüm vadelerde TL cinsinden tesis edilen ilave zorunlu karşılık oranının yüzde 4'ten yüzde 8'e yükseltilmesine karar verildi.
- ❑ Söz konusu düzenlemelerle TL mevduata geçişe yönelik adımlar güçlendirilirken, miktarsal sıkılaştırma sürecine devam edildiği belirtildi.
- ❑ Ayrıca Döviz Karşılığı TL Swap Piyasası'nda kotasyon yoluyla gerçekleştirilen vadesi gelmemiş toplam swap satış işlem miktarını yüzde 30'dan yüzde 3'e indirdi. Düzenlemeyle banka bazında belirlenmiş işlem limitleri de yüzde 30'dan yüzde 3'e düşürüldü.

İTO enflasyonu, Ocak ayına dair kötü tablo çiziyor!

- ❑ İstanbul Ticaret Odası'nın (İTO) 1995 bazlı verilerine göre, 2024 Ocak ayında İstanbul'da; perakende fiyat hareketlerinin göstergesi olan İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi bir önceki aya göre yüzde 6,72, toptan fiyat hareketlerini yansıtan Toptan Eşya Fiyatları İndeksi ise yüzde 4,69 oranında arttı.
- ❑ 2023 Ocak ayına göre 2024 Ocak ayında yaşanan fiyat değişimlerini gösteren bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı İstanbul Ticaret Odası'nın (İTO) 1995 bazlı Ücretliler Geçinme İndeksinde yüzde 76,17, Toptan Eşya Fiyatları İndeksinde ise yüzde 61,48 olarak gerçekleşti.
- ❑ Ocak 2024'te Perakende fiyatlarda bir önceki aya göre; Sağlık ve kişisel bakımda yüzde 25, ulaştırma ve haberleşmede yüzde 20,67, diğer harcamalarda yüzde 8,94, konutta yüzde 7,58, gıdada yüzde 5,51, ev eşyasında yüzde 4,49, kültür eğitim ve eğlencede yüzde 2,81 artış, giyim grubunda yüzde 3,87 düşüş izlendi.
- ❑ Ocak 2024'te Toptan fiyatlarda bir önceki aya göre; İnşaat Malzemeleri grubunda yüzde 13,22, Kimyevi Maddeler Grubunda yüzde 11,16, Gıda Maddeleri grubunda yüzde 6,97, Yakacak ve Enerji Maddeleri Grubunda yüzde 4,12, İşlenmemiş Maddeler Grubunda yüzde 1,90 artış izlenirken; Madenler Grubunda yüzde -4,52 azalış izlenmiştir. Mensucat Grubunda ise fiyat değişimi gözlemlendi.

Dış ticaret açığı azaldı, hedefte yeni pazarlar var

- ❑ Ticaret Bakanı Ömer Bolat, ocak ayı dış ticaret verilerini açıkladı. Buna göre, ocak ayında ihracat yüzde 3,06 artarak 20 milyar 28 milyon dolara yükseldi ve tarihin en yüksek ihracat rekoru kırıldı. İthalat ise, yüzde 22 azalışla 26,2 milyar dolara geriledi. Ocak ayında dış ticaret açığı, 6,2 milyar dolara indi.
- ❑ Son 12 aylık ihracatın 256,5 milyar dolara yükseldiğini ifade eden Bakan Bolat, "İhracatın ithalatı karşılama oranı 18,9 puan artışla yüzde 76,4'e yükseldi" dedi ve küresel ticaretten alınan payın yüzde 1,06'ya yükseldiğini kaydetti.
- ❑ Enerji ve altın verileri hariç tutulduğunda ise, ihracatın ithalatı karşılama oranı 9,0 puan artarak yüzde 99,8 olarak gerçekleşti.
- ❑ DİŞ Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak, DEİK çatısı altındaki iş konseylerinin seçimlerinin tamamlanmasının ardından bir sohbet toplantısı düzenledi. Olpak, toplantıda DEİK'in ve iş konseylerinin yeni dönem stratejilerini anlattı.
- ❑ Ticaret duvarlarının ve bloklaşmaların yanında artık bir de yeni ticaret koridorlarını konuştuğunu söyleyen Olpak, "Ticaret duvarları iki türlü biçimde öne çıkıyor. Yeşil duvar veya bloklaşma var her yerde. Bir de ticaret yolları ile koridorlar var. Örneğin Çin'in Kuşak ve Yol projesi var önümüzde. Orta Koridor önemliken, Güney koridor ile mesela Süveyş Kanalı sıkıntısı var. İş dünyamız açısından Orta koridoru, AB Yeşil Mutabakatı kadar risk taşıyan bir alan olarak görüyorum.
- ❑ Çin, Avrupa'ya ürünlerini en kısa sürede göndermek istiyor. Bu süreyi 45 günden 11 güne düşürmüş vaziyetler. Biz ise buradan 3 gün içinde AB'ye ürün gönderen bir ülke olarak, bu lojistik üstünlüğümüzü kaybetmeden bu bloğa dahil olmalıyız" açıklamasını yaptı. Orta koridorun yanı sıra ABD'nin aldığı 22 Aralık kararları nedeniyle Rusya tarafında ödemeler ve para transferleri konusunda ciddi bir risk oluşturduğuna dikkat çeken Nail Olpak Türkiye'nin, önemli bir fırsat oluşturmasına karşın transit ticaretten yeterince yararlanamadığını dile getirdi.

Gelişmekte olan piyasalar artık küresel faize daha dirençli

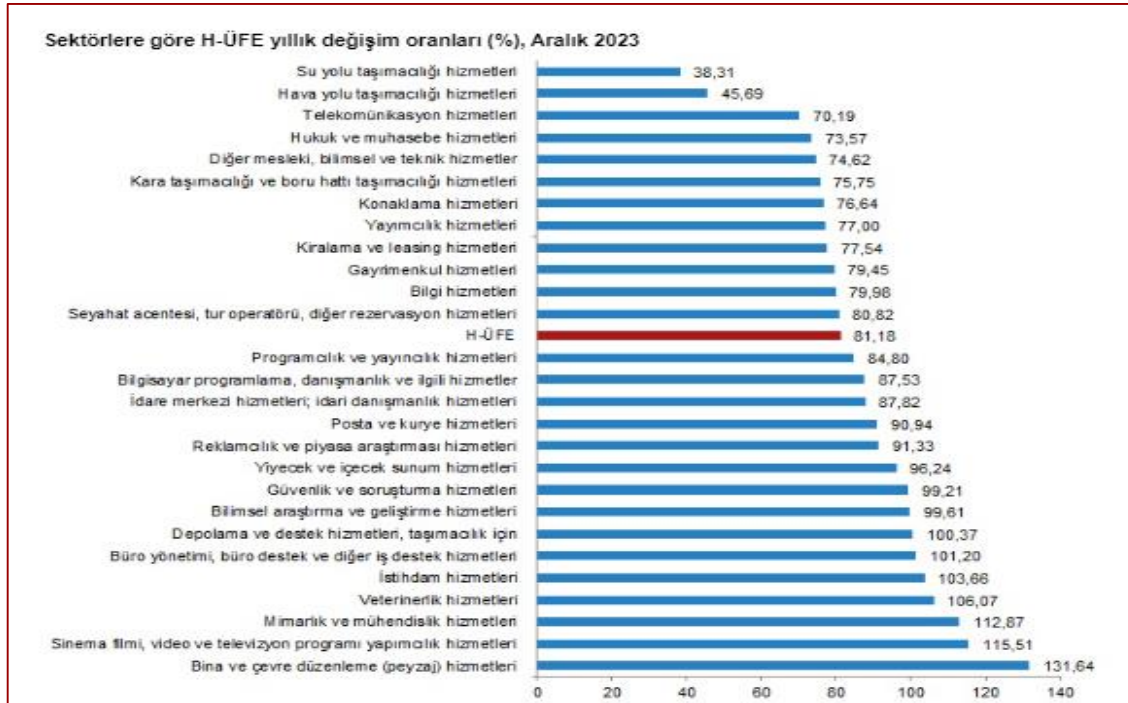
- ❑ Son aylarda küresel faiz oranları, özellikle de uzun vadeli devlet tahvillerindeki faiz oranları inişli çıkışlı bir seyir izledi. 10 yıllık ABD Hazine tahvillerinin getirisi, Ekim ayında 16 yılın en yüksek seviyesi olan yüzde 5'ten geri çekildikten sonra yeniden yükselişe geçti. Diğer gelişmiş ekonomilerdeki faiz oranı hareketleri de aynı derecede olağanüstüydü.
- ❑ Ancak gelişmekte olan piyasa ekonomileri çok daha ılımlı oran hareketleri gördü. 2013'teki daralma krizi ile karşılaştırıldığında; Latin Amerika ve Asya'daki gelişmekte olan piyasaların mevcut para politikası sıkılaştırma döngüsü sırasında, 10 yıllık devlet getirilerinin ABD faiz oranlarına ortalama duyarlılığının sırasıyla üçte iki ve beşte iki oranında azaldığı görülüyor.
- ❑ Düşük hassasiyet kısmen gelişmiş ekonomilerin ve gelişmekte olan piyasaların merkez bankaları arasındaki para politikasındaki son iki yıldaki farklılıktan kaynaklanıyor olsa da, yine de pazarlar, ekonomi literatüründe gelişmiş ekonomilerin faiz oranlarından gelişmekte olan ülkelere büyük yayılmalar olduğunu gösteren bulgulara meydan okuyor.
- ❑ Gelişmekte olan piyasalar ve sınır ekonomileri için bu zorluklar, politika yapıcıların yakından ilgilenmesini gerektirse de, birçok fırsat da mevcut. Gelişmekte olan piyasalar, gelişmiş ekonomilere göre önemli ölçüde daha yüksek beklenen büyüme oranları görmeye devam ediyor; hisse senedi ve tahvil piyasalarına sermaye akışı güçlü kalmaya devam ediyor; ve politika çerçeveleri birçok ülkede gelişiyor. Bu nedenle, küresel yatırımcılar için pandemiden bu yana önemli olan gelişmekte olan başlıca piyasaların dayanıklılığı devam edebilir.
- ❑ Yukarıdaki ifadeler IMF'in bloğundaki «Emerging Markets Navigate Global Interest Rate Volatility» adlı yazıdan; özetle diyor ki bizim gibi ülkelere parasal sıkılaştırma düzeyiniz küresel sıkılaştırmadan nasibini yeterince alamıyorsa, korkmayınız.. Bunun etkileri biraz daha sabır gerektirecek ve finansal varlıklarınıza bu sayede yatırım yaparak, büyümede görece yukarı yönlü bir hareket yaratacaktır...

Haftadan kalanlar

- ❑ TÜRK-İŞ Ocak 2024 açlık ve yoksulluk sınırı araştırmasının sonuçlarını yayımladı. TÜRK-İŞ araştırmasına göre ocak ayında açlık sınırı 15 bin, yoksulluk sınırı 49 bin lirayı aştı.
- ❑ ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Vekili Victoria Nuland, "S-400 meselesini halledebilirsek, ki bunu yapmak istiyoruz. ABD, Türkiye'yi F-35 ailesine geri almaktan memnuniyet duyacaktır" dedi.
- ❑ İngiltere Merkez Bankası (BoE), mevduat koruma, tanımlama ve bildirimindeki başarısızlıkları nedeniyle HSBC'ye 57,4 milyon sterlin para cezası verdi.
- ❑ Turizm geliri dördüncü çeyrekte geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 6,8 artarken; 2023 yılında ise, bir önceki yıla göre yüzde 16,9 yükseldi ve 54,3 milyar dolar oldu.
- ❑ İYİ Parti lideri Meral Akşener "Önümüze bu engeli çıkartan iktidar değil, ana muhalefet!
- ❑ Ulaştırma Bakanı Uraloğlu, İstanbul'da trafiği rahatlatmak için kara yolundaki tüm bağlantı gişelerinin kalkacağını açıkladı.
- ❑ Miçotakis, "Türkiye çok önemli bir savunma sanayi ihracatına sahip. Öte yandan biz ise hala geçmişin eksiklerini tamamlamaya çalışıyoruz." dedi.
- ❑ Biden, İran destekli militanlar tarafından uç Amerikan askerinin hayatını kaybetmesiyle sonuçlanan saldırıya nasıl yanıt vereceği konusunda kararını verdiğini duyurdu, ancak bu kararı açıklamadı.
- ❑ Çin'de imalat sektörü aktivitesi daralmaya devam etti, ancak İmalat Sektörü Satın Alma Yöneticiler Endeksi 4 ayın en yüksek seviyesine çıktı.
- ❑ Putin, mevkidaşı Recep Tayyip Erdoğan ile görüşmek üzere 12 Şubat'ta Türkiye'yi ziyaret edecek.
- ❑ İSO İmalat Sektörü PMI, ocakta 49,2 ile üst üste 7'inci ayda 50 eşik değerinin altında kaldı.
- ❑ CHP, milletvekilliği düşürülen Can Atalay için AYM'ye başvurdu.
- ❑ Tarihçi, yazar Alev Alatlı, yaşamını yitirdi.
- ❑ Türkiye'nin ilk astronotu Alper Gezeravcı'nın da içinde yer aldığı Ax-3 ekibi için Uluslararası Uzay İstasyonu'nda uğurlama töreni düzenlendi.
- ❑ AB'den Türkiye ve ilgili ülkelere sığınmacılar için 7,6 milyar euroluk destek paketi
- ❑ TÜİK'ten Ulusal Hesaplar Sistemin'de revizyon hazırlığı

Hizmet Üretici Fiyat Endeksi, Aralık 2023

- ❑ H-ÜFE 2023 yılı Aralık ayında bir önceki aya göre %3,59, bir önceki yılın Aralık ayına göre %81,18, bir önceki yılın aynı ayına göre %81,18 ve on iki aylık ortalamalara göre %76,37 artış gösterdi.
- ❑ H-ÜFE sektörlerinden su yolu taşımacılığı hizmetleri %38,31, hava yolu taşımacılığı hizmetleri %45,69, telekomünikasyon hizmetleri %70,19 ile endekslerin en az arttığı alt sektörler oldu. Buna karşılık bina ve çevre düzenleme (peyzaj) hizmetleri %131,64, sinema filmi, video ve televizyon programı yapım ve yayıncılık hizmetleri, ses kaydı ve müzik yayıncılığı %115,51, mimarlık ve mühendislik hizmetleri; teknik test ve analiz hizmetleri %112,87 ile endekslerin en fazla arttığı alt sektörler oldu.

Ekonomik Güven Endeksi, Ocak 2024

- Ekonomik güven endeksi Aralık ayında 96,4 iken, Ocak ayında %3,1 oranında artarak 99,4 değerini aldı.
- Bir önceki aya göre Ocak ayında tüketici güven endeksi %3,9 oranında artarak 80,4 değerini, reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi %0,5 oranında azalarak 102,9 değerini, hizmet sektörü güven endeksi %4,0 oranında artarak 116,8 değerini, perakende ticaret sektörü güven endeksi %1,0 oranında azalarak 115,6 değerini, inşaat sektörü güven endeksi %3,3 oranında artarak 90,9 değerini aldı.

Ekonomik güven endeksi, güven endeksleri ve değişim oranları, Ocak 2024

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	Aralık 2023	Ocak 2024	Aralık 2023	Ocak 2024
Ekonomik güven endeksi	96,4 ^(r)	99,4	1,1 ^(r)	3,1
Tüketici güven endeksi	77,4	80,4	2,6	3,9
Reel kesim güven endeksi	103,4	102,9	-0,5	-0,5
Hizmet sektörü güven endeksi	112,3	116,8	1,2	4,0
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	116,8	115,6	4,5	-1,0
İnşaat sektörü güven endeksi	88,0	90,9	-3,3	3,3

Endeks değerleri mevsim etkilerinden arındırılmış değerlerdir. Tüketici güven endeksinde mevsim etkisi bulunmamaktadır.

(r) Revize edilmiştir.